

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Avdelningen för antrozologi och tillämpad etologi

Arbetsförhållanden vid slakttransport av grisar i Sverige

Forskare vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har tillsammans med forskare vid Lunds universitet och University of Melbourne undersökt arbetsförhållanden hos svenska chaufförer vid lastning och avlastning av grisar i samband med slakttransport. Nu finns resultaten publicerade i en vetenskaplig artikel, se länk längre ner.

I Sverige transporterar varje år ett hundratal chaufförer ca 2,5 miljoner grisar till slakt. Oftast används specialbyggda trevåningsfordon (bil med släp) med en total kapacitet på ca 200-300 slaktgrisar, vilket innebär en hög tyngdpunkt och osäkrad last. Chaufförerna ansvarar för grisarna från lastning till avlastning. I studiens olika delar medverkade mellan 11 och 20 chaufförer. Arbetsförhållanden studerades bland annat genom att mäta chaufförernas fysiska arbetsbelastning, och med en enkät och en workshop.

Resultaten visar att chaufförerna hade tillit till den egna arbetsförmågan och ett stort arbetsengagemang. Arbetsförhållanden varierade, både mellan chaufförer och arbetsmoment. Många av deltagarna rapporterade om besvär i knän, axlar och ländrygg. Höga lyft av armar under de aktiva momenten – lastning, lossning och tvätt – indikerade belastning på axlar. Kraftig framåtböjning av ryggen vid arbete i fordonets nedersta plan vid slutet av lastningen och början av avlastningen indikerade hög belastning på ryggen. Brister i utformningen av gårdars utlastning såsom dålig belysning, felaktiga proportioner eller avsaknad av utlastningsrum med skydd från vind och solljus uppgavs öka risken för knäproblem på grund av svårigheter att lasta grisarna. Det innebär även sämre möjligheter att upptäcka smutsiga, sjuka eller skadade grisar, ej i skick för transport.

I studien framkom även att chaufförerna upplevde svårigheter att kommunicera med såväl lantbrukare som officiella veterinärer på slakterier. Viss stress rapporterades som en följd av att officiella veterinärer på slakterierna bedömer grisar olika, och av konflikter med lantbrukare vid avvisande av sjuka eller skadade grisar vid lastning. Dessutom förekom upplevelser av konkurrens mellan åkerier, svårigheter att följa komplexa regelverk samt tidspress. Tvätt av fordon riskeras att registreras som rast, och företeelser som till exempel en oväntat lång pålastningstid ökar risken för att bestämmelserna kring kör- och vilotider eller att maximal transporttid av grisar bryts.

Åkerier är underleverantörer till slakterier och chaufförerna hamnar därför ibland i besvärliga situationer. Det är svårt för enskilda anställda att påverka problem skapade av krav på ökad effektivitet i produktionskedjan, eller konkurrens mellan åkerier. Genom att förbättra chaufförernas arbetsförhållanden ökar möjligheterna till professionell hantering av grisar, som minskar risker för både för hög arbetsbelastning och höga stressnivåer hos grisarna. Lantbrukare bör därför försöka se till att det finns ett utlastningsrum som möjliggör lugn och systematisk drivning, och slakterierna bör erbjuda välfungerande tvätthallar och tillsammans med åkerierna ingå kontrakt som förebygger risker för stress och regelöverträdelser. Såväl djurhållare, transportörer, officiella veterinärer som slakterier skulle gynnas av att tillsammans skapa en samsyn på hur transportarbetet ska utföras för att tillgodose behovet av duktiga och hållbara chaufförer. Något som även skulle förbättra grisarnas välfärd vid transport.

Studien finansierades av Formas och genomfördes i samarbete med Transportfackens yrkes- och arbetsmiljönämnd (TYA), och frivilliga åkeriföretag och chaufförer.

Länk till vetenskaplig artikel: <https://doi.org/10.1016/j.ergon.2021.103124>

Kontakt: Sofia Wilhelmsson, agronom och doktorand sofia.wilhelmsson@slu.se

Foto: Grisar på det nedersta våningsplanet i en djurtransport (taget av Sofia Wilhelmsson)